

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

w sprawie **M. K., M. L. i D. K.**

uniewinnionych od popełnienia czynu z art. 212 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 13 marca 2024 r.,

wniosku pełnomocnika oskarżycielki prywatnej K. Ś.

o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec i SSN Mirosława Sadowskiego od udziału w sprawie przeprowadzenia testu bezstronności i niezawisłości SSN Marka Siwka (IV KB 2/24)

na podstawie art. 41 § 1 i 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 29 § 24 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity Dz. U. 2023.1093)

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN Marię Szczepaniec i SSN Mirosława Sadowskiego od udziału w sprawie z wniosku pełnomocnika oskarżycielki prywatnej K. Ś. o zbadanie w trybie art. 29 § 5 i 9 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym spełnienia przez SSN Marka Siwka wymogów niezawisłości i bezstronności (KB 2/24).

UZASADNIENIE

W dniu 12 grudnia 2023 r. zarejestrowana została w Sądzie Najwyższym pod sygnaturą IV KK 563/23 kasacja pełnomocnika oskarżycielki prywatnej K. Ś. od wyroku Sądu Okręgowego w Sosnowcu z dnia 13 lipca 2023 r., V Ka 543/22,

którym utrzymano w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 25 maja 2022 r., III K 1303/18. Jednym z podniesionych zarzutów było zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z nienależytą obsadą Sądu odwoławczego. Skarżący wskazał, że w składzie Sądu zasiadała SSO M. Ś., która została powołana na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Sosnowcu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, tj. w wadliwej procedurze. Zarządzeniem z dnia 13 grudnia 2023 r. sprawa przydzielona została do rozpoznania SSN Markowi Siwkowi. W dniu 15 stycznia 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika oskarżycielki prywatnej o zbadanie w trybie art. 29 § 5 i 9 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym spełnienia przez SSN Marka Siwka wymogów niezawisłości i bezstronności (sprawę zarejestrowano pod sygnaturą IV KB 2/24). We wniosku wskazano m.in., że rozpoznanie sprawy przez SSN Marka Siwka naruszałoby przepisy art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych oraz art. 6 ust. EKPCz w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ponieważ Sędzia ten objął urząd sędziego Sądu Najwyższego w wyniku tak samo wadliwej procedury, jak orzekająca w drugiej instancji sprawy zasadniczej SSO M. Ś.. 15 lutego 2024 r., stosownie do zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, przeprowadzone zostało losowanie składu orzekającego do rozpoznania wskazanego wyżej wniosku [zauważyć przy tym trzeba, że jak wynika w protokołu losowania (k – 29), „losowanie przeprowadził Sędzia Sądu Najwyższego Marek Siwek – osoba wyznaczona zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej”]. Z protokołu tego wynika, że do składu orzekającego wylosowano sędziów Sądu Najwyższego: Macieja Pacudę (sprawozdawca), Marię Szczepaniec, Mirosława Sadowskiego, Karola Weitza i Barbarę Skoczkovską (przewodnicząca), a także zastępców członków składu orzekającego SSN Oktawiana Nawrota i SSN Bogdana Bieńka. W dniu 23 lutego 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika oskarżycielki prywatnej o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec i SSN Mirosława Sadowskiego „z przeprowadzenia testu bezstronności i niezawisłości SSN Marka Siwka w sprawie IV KB 2/24”. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że sędziowie Sądu Najwyższego, „którzy sami

zostali powołani na urząd w budzącej wątpliwości procedurze konkursowej, nie powinni przeprowadzać tzw. testu bezstronności i niezawisłości innego sędziego SN, wobec którego wysuwana jest wątpliwość oparta na takim właśnie zarzucie. Sędziowie ocenialiby de facto okoliczności, które bezpośrednio ich dotyczą. Doszłoby do naruszenia zakazu *nemo iudex in causa sua*”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że pojęcie „sprawy, o jakim mowa w art. 40 i 41 k.p.k., odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak i postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22, której nadano moc zasady prawnej). Uchwała ta jest wiążąca dla wszystkich składów Sądu Najwyższego i oznacza, że dopuszczalne jest składanie wniosków o wyłączenie sędziego także w postępowaniu z wniosku uregulowanego w art. 29 ust. 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Jest bezsporne, że sędziowie Sądu Najwyższego Maria Szczepaniec i Mirosław Sadowski zostali powołani na swój urząd w wyniku wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Tożsame uchycenia w procedurze nominacyjnej stanowiły jedną z podstaw wniesionej w sprawie kasacji oraz wniosku o zbadanie spełnienia przez wyznaczonego do rozpoznania sprawy kasacyjnej SSN Marka Siwka wymogów bezstronności i niezawisłości. Zgodzić się zatem trzeba z autorem wniosku, że branie udziału przez SSN Marię Szczepaniec i SSN Mirosława Sadowskiego w sprawie z wniosku pełnomocnika oskarżycielki prywatnej, dotyczącego SSN Marka Siwka, byłoby w istocie orzekaniem we własnej sprawie. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, w której stwierdzono m.in., że „wniosek o wyłączenie ze składu sądu powszechnego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017r., nie może być

rozpoznawany przez sąd mający w swoim składzie takiego sędziego; w przeciwnym razie dojdzie do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*". Pogląd ten znajduje zastosowanie także wobec sędziów Sądu Najwyższego, również w postępowaniu testowym przewidzianym w art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym. Stanowisko to wydaje się być oczywiste, jeżeli przypomnieć, że w cytowanej uchwale stwierdzono nadto, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust.1. Nie tracąc z pola widzenia faktu wydania w dniu 20 kwietnia 2020 r. przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie U 2/20, należy opowiedzieć się za aktualnością mającej moc zasady prawnej i wiążącej każdy skład Sądu Najwyższego uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (zob. także postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 i z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21). W jej pkt 1. stwierdzono, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)". Należy również, potwierdzając myśl o związaniu sądów krajowych interpretacją EKPC przyjętą przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, przywołać – podobnie jak we wspomnianych judykatach Sądu Najwyższego – wyrok tego Trybunału z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), w którym stwierdzono, że z uwagi na udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) – osoba powołana na urząd sędziego orzekając w określonej sprawie nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Celowe będzie nadmienić,

że uchwałę I KZP 2/22 Sąd Najwyższy podjął po wydaniu w dniu 10 marca 2022 r. przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie K 7/21, dotyczącego zgodności z Konstytucją RP art. 6 ust. 1 EKPC. W pkt 2. wymienionej uchwały zanegowano spełnianie standardu bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., a w uzasadnieniu wskazano, że „jako bezskuteczną i sprzeczną z prawem Unii postrzegać należy praktykę Trybunału Konstytucyjnego, której skutkiem miałyby być ograniczenie prawa sądów do badania bezstronności sędziów i należytej obsady sądów, w tym w oparciu o normy art. 41 k.p.k. oraz art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.” (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2013 r., IV KK 279/23).

Kierując się powyższym uznać należało, że spełniły się przesłanki wyłączenia sędziego wskazane w treści art. 41 § 1 k.p.k., co pociągnęło za sobą uwzględnienie wniosku pełnomocnika oskarżycielki prywatnej.

[SOP]

[ms]